

## ТВОРЧИСТЬ ЕРНЕСТА ХЕМІНГУЕЯ ТА ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНІ ПАРАМЕТРИ ЛІТЕРАТУРИ «ВТРАЧЕНОЇ ГЕНЕРАЦІЇ»

**А. О. Шевченко**, студент групи ФАм-1-16-2.0д, VI курс, спеціальність «Філологія (англійська мова і література)».

*Науковий керівник: Ковбасенко Ю. І., завідувач кафедри світової літератури, кандидат філологічних наук, професор.*

*Розгляд творчості Хемінгуея є дуже складним, тому що він включає передачу інокультурних маркерів, перенесення одного соціуму в інший, з цілим комплексом емоцій, асоціацій та ідей, обміном соціальним досвідом героїв художнього твору з читачами в іншій культурі або суспільстві. Показові концепти історичної доби, які визначають специфіку конкретного соціуму та особливості його матеріальної культури, виражаються у художніх творах за допомогою культурно-маркованих знаків. У образах героїв своїх романів Е. Хемінгуей концентровано втілює сутність світосприйняття людей «втраченої генерації», – тих, хто прямо зі шкільної лави йшов до окопів Першої світової війни. Метою статті є аналіз ідейно-естетичних параметрів творчості Ернеста Хемінгуея, що дозволяють нам розкрити риси літератури «втраченої генерації».*

*Ключові слова: літературний процес, парадигма, концептосфера, кореляція.*

**Актуальність статті:** Література «втраченої генерації» є знаковим явищем світового літературного процесу XX століття (останнє з яскравих підтверджень цього – присудження Нобелівської премії 2015 року білоруській письменниці Світлані Алексієвич, чия творчість назагал корелює з традицією антивоєнного письменства й своєрідно продовжує певні лінії та мотиви літератури «втраченої генерації»), а творчість Е. Хемінгуея – однією з її визнаних вершин. Проблематика, пов'язана з семантико-концептуальним полем «lost generation», у творчості американського письменника займає одну з ключових позицій. У цьому ракурсі слід розглядати не лише такі «репрезентативні» для реалізації концептосфери «втраченого покоління» твори Хемінгуея, як романи «Fiesta. The sun also rises», «A farewell to arms!» чи оповідання «Soldier's Home», а й більшість його оповідань 1920-х – першої половини 1930-х років і навіть «Death In The Afternoon» й «Green Hills of Africa» та ін., тому розгляд творчості Е. Хемінгуея в контексті ідейно-

естетичних параметрів літератури «втраченої генерації» уявляється вельми актуальним.

**Мета статті:** аналіз параметрів творчості Ернеста Хемінгуея, що дозволяють нам розкрити провідні риси літератури «втраченої генерації».

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

1. Дослідження етимології та семантики поняття «втрачена генерація» як терміна літературознавства.
2. Визначення витоків та ідейно-художніх особливостей світової літератури «втраченої генерації» і місце в ній творчості Е.Хемінгуея.
3. Дослідження специфіки образних систем творів літератури «втраченої генерації»
4. З'ясування причин звернення Е.Хемінгуея до жанру роману як широкого епічного полотна, а також специфіку втілення авторської концепції в творах «A farewell to arms!», «Fiesta. The sun also rises», «Green Hills of Africa».

Термін «втрачена генерація» увійшов до широкого наукового обігу з легкої руки Гертруди Стайн. Людиною «втраченої генерації» власник паризького гаража назвав свого механіка, колишнього солдата, котрий вчасно не відремонтував машину письменниці. Вона надала цим словам ширшого – символічного – значення і сказала Хемінгуеєві, котрий прийшов з нею до гаража: «І що то всі за люди, ви, молодь! Минуле ви ненавидите, сучасне – зневажаєте, а до майбутнього вам байдуже! Усі ви – в т р а ч е н а г е н е р а ц і я». І Ернест Хемінгуей, миттєво відчувши величезний символічний потенціал вислову Гертруди Стайн, використав його як епіграф до свого роману «Фієста» (1926 р.).

У образах героїв своїх романів Е. Хемінгуей концентровано втілює сутність світосприйняття людей «втраченої генерації», – тих, хто прямо зі шкільної лави йшов до окопів Першої світової війни. «Спочатку ми хотіли воювати проти всього, усього, що визначило наше минуле, – проти неправди

й егоїзму, користолюбства й безсердечності; ми озлобилися й не довіряли нікому, окрім найближчого товариша, не вірили ані в що, крім таких сил, що ніколи нас не обманювали, як небо, тютюн, дерева, хліб і земля; але що ж із цього сталося? Усе валилося, фальсифікувалося й забувалося. А тому, хто не вмів забувати, залишалося тільки безсилля, розпач, байдужість. Минули часи великих мужніх людських мрій. Торжествували ділки. Продажність. Убогість».

Тоді вони ще по-дитячому наївно й беззастережно вірили всьому, чого їх учили, що чули, що прочитали про прогрес, цивілізацію, гуманізм; вірили дзвінким словам консервативних або ліберальних, націоналістичних або соціал-демократичних гасел і програм, усьому, що їм розповідали у рідному домі, з кафедр, зі сторінок газет.

Але що могли значити будь-які слова, будь-які гасла в гуркоті й смороді ураганного вогню, у смердючому бруді траншей, затягнутих туманом удушливих газів, у тісноті лазаретних палат, перед нескінченними рядами солдатських могил або купами понівечених трупів, – перед всім страшним, розмаїттям щоденних, щомісячних безглузвих смертей, каліцтв, страждань і звірячого страху людей – чоловіків, юнаків, хлопчиків.

Всі ідеали розлетілися в порох під невідворотними ударами дійсності. Їх спопеляли вогненні будні війни, їх допалювали дощенту брудні будні повоєнних років. Тоді, на робочих окраїнах тріскотіли залпи карателів, що розстрілювали захисників останніх барикад, а в кварталах нових багатіїв, що нажилися на війні, не припинялися брудні оргії, цей «бенкет під час чуми». Тоді в суспільному житті й у всьому побуті, запанували вбогість, розпуста, наростали розруха й безладдя, спустошувалися сімейні скарбнички й людські душі.

Раптово виявилося, що війна й перші післявоєнні роки знищили не лише мільйони життів, а й ідеї, поняття; були зруйновані не тільки промисловість і транспорт, але й найпростіші розуміння того, що добре, а що

погано; було розхитане господарство, знецінювалися гроші й моральні принципи.

Їх усіх називали «втраченою генерацією». Однак це були різні люди – різними були їхній соціальний стан і особисті долі. І літературу «втраченої генерації» що виникла у 1920-і роки, створювали також дуже різні письменники: Хемінгуей, Олдінгтон, Ремарк...

Спільним для цих письменників було світовідчужання, що визначалося категоричним запереченням війни й мілітаризму. Але в цьому запереченні, до наївного щирому та шляхетному, відчувалося повне нерозуміння соціально-історичних витоків, природи горя і руйнації дійсності: вони викривали суворо й непримиренно, проте без жодної надії на можливість кращого, переважно в колористиці гіркого, безнадійного песимізму.

Ернест Хемінгуей довше за інших намагався триматися в руслі, наміченому на самому початку його творчого життя, і зберігав в роки нових великих потрясінь хитку рівновагу трагічного світовідчужання своєї молодості.

Новітня історія назагал міцно «прив'язана» до двох світових воєн. Не уникла такого «хронометражу», зокрема, і література, яку часто поділять на «довоєнну», «воєнну» і «повоєнну». Це не обумовлено зокрема й тим, що пекло війни оголює і підкреслює ті приховані риси людини і людства, які можуть не виявлятися в неекстремальних умовах. Письменники (зокрема й «втраченої генерації» добре розуміли це й майстерно відтворювали ці риси.

Ким є для нас особистість цього письменника, який викликає досить суперечливе ставлення до себе? На початку ХХ століття він був для солдатів "батьком Хемінгуеем", а ким він є для людства початку ХХІ століття? Людина надзвичайних здібностей, яка привертає увагу не тільки творами, а й життям. Катастрофічна доба першої світової війни, революцій, переворотів залишила ознаки катастрофічності на житті Хемінгуея. Перебування на боці італійської армії, воєнний кореспондент, боксер, тореадор — чи не скидається це на банальне експериментаторство? Звісно, ні. Бажання бути

увесь час на межі, за якою – смерть, можна пояснити прагненням створити реальний на сто відсотків світ у своїх творах, щоб він увійшов до свідомості читача та залишився як нерозривна ланка його власних переживань.

Його твори пройняті мотивом песимізму, крайньої неблагополучності; герой перебуває в атмосфері страждання, внутрішньої порожнечі, яка ховається під зовнішнім цинізмом, байдужістю. Кров та страждання Першої світової війни породили людей без почуттів, людей, на очах яких вбивали друзів, родичів, людей, яких доглядали дівчата, сестри милосердя, і сприймали їх не як чоловіків, а як сукупність ран, бруду та розчарування. Тема "втраченої генерації" набула провідного значення у творах Хемінгуея. Його представники вражають холодним цинізмом, товстошкірістю, а насправді – це нездатність дати собі раду в житті, яке загубило усі цінності, навіть віру.

Саме таким постає Фредерік Генрі у творі "Прощавай, зброє". На перший погляд, його можуть цікавити тільки випивка, повії та війна, але це вона його примусила надягнути маску байдужості перед своїм обличчям, опаливши цю людину отруйним подихом. І лише болісне почуття до Кетрін є неприкритою раною, лише воно дає йому можливість усвідомлювати себе людиною, а не приладом у чийхось руках на цій війні заради грошей, а не заради благородства та романтики.

Джейк Барне, людина, яка пройшла війну та зазнала травм не стільки фізичних, як душевних, вже не може повернутися в нормальне світобачення. Він хоче жити, він любить життя, але його життя — це фрагменти, слабке намагання зрозуміти, як жити, знайти якусь нішу, броню, через яку не можна було б проникнути в його серце. Він кохає Брет, яка теж за часи війни зазнала не меншої душевної травми, про це свідчить лише те, як вони познайомилися. Це аномально, коли чоловік і жінка починають кохати один одного в умовах війни, в госпіталі, коли він – це суцільний біль та страждання, почуття теж перетворюється на біль та страждання, які постійно хочеться вгамувати. Брет не може бути вірною, Джейк не має сили та

бажання навіть обуритися – це безпорадність, це невміння жити в нормальних умовах. Вони були маріонетками на війні, їх викинули, як непотріб, але ніхто не усвідомлював, що в них є душа.

Людині важко протистояти долі, перед життям, яке, як стихія, вирує, кидає людей куди завгодно, і це нам лише здається, що наша доля в наших руках. Старший Сантьяго у повісті "Старий і море" — це людина наодинці зі стихією, з морем-життям. Він — уособлення віри, яка може бути порадою в стихії, яка є маяком, на який треба орієнтуватися в морі, а не на пиху, задавакуватість, амбіції, гроші. Стихія була недобра до Сантьяго, але кістяк тієї рибини, що залишився після повернення, був кістяком його віри в себе, в те, що він перевершив себе, здійснив неможливе. Ідеться не про безсилля людини та про її казкову нездоланність, а про те, що саме віра є сенсом усього і що вона не дасть стати тріскою в бурхливих хвилях життя.

**Аналіз останніх публікацій.** Особливо важливими для магістерської роботи є праці літературознавців, котрі досліджували літературу «втраченої генерації» (Ф. Гофманн /Hoffman F./, Т. Денисова, Д. Затонський, Н. Іванова, Т. Ільїна, І. Фрадкін та ін.).

### **Висновки та перспективи подальших наукових досліджень.**

Отже, творчість Хемінгуея вписана в парадигму літератури “втраченої генерації”, до того ж , зазначені параметри є складовою творчої парадигми самого письменника. Сила творів Ернеста Хемінгуея в чуйній і вимогливій людяності, у творах письменник зображує свій світ, і такий же світ у його героїв. Саме і як кожний великий митець, він має на це право, бо те, що бачить такий митець, завжди відображення тих чи інших важливих аспектів реальності. Твори Хемінгуея сповнені трагізму, яким переповнюється світ письменника. Атмосфера розпачу та безпорадності впливає на свідомість. Але я вважаю Хемінгуея не провідником песимізму, а людиною, яка досконало відтворює реальність, дуже вдало передаючи атмосферу, настрої, переживання.

## **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Анастасьев Н. Творчество Эрнеста Хемингуэя / Н.Анастасьев. –М. : Просвещение, 1981. – 112 с.
2. Ернест Гемінгвей. Фієста. І сонце сходить / пер. з англ. Віктора Морозова. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 288 с.
3. McFarland, Ron. Appropriating Hemingway: Using him as a Fictional Character. United States: McFarland & Company Inc., 2014

Considering Hemingway's creativity is very complicated, because it involves the transfer of inoculum markers, the transfer of one society to another, with a whole set of emotions, associations and ideas, the exchange of social experience of heroes of artistic work with readers in another culture or society. Indicative concepts of the historical age, which determine the specifics of a specific society and the peculiarities of its material culture, are expressed in artistic works with the help of cultural-marked signs. In the images of the heroes of his novels, E. Hemingway concentrated on the essence of the world perception of the "lost generation" people - those who went directly to the trenches of the First World War from the school bench. The purpose of the article is to analyze the ideological and aesthetic parameters of creativity of Ernest Hemingway, which allow us to discover the features of the literature of the "lost generation".